

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

478 פ"ק פ"ק וי"ט תש"פ סנה י"א א"ל י"ן 478
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: 'בימי מתתיה בן יוחנן כהן גדול'

והנה בחנוכה זוכים אנו לתקן את בחינת האכילה, שכן פסק הש"ע (סימן תר"ע סעיף ב'): ריבוי הסעודות שמרבים בהם הם סעודות הרשות, שלא קבעום למשתה ושמחה. הגה, ויש אומרים שיש קצת מצוה בריבוי הסעודות, משום דבאותן הימים היה חנוכה המזבח. ונוהגין לומר זמירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם, ואז הוא סעודת מצוה. ע"כ.

נמצא, כי סעודות חנוכה אין בהם משום מצוה אלא רשות הם, ובכל זאת על ידי אמירת דברי תורה על השולחן וכן שירות ותשבחות מקדש את אכילתו והופך את הסעודה לסעודת מצוה, והאוכלים שם לא יבואו לידי מכשול על ידי הנשמות המגולגלות באוכל.

נמצא כי בחנוכה מתקנים את המכשול שגרם ליוחנן כהן גדול ליפול, לכן באמירת "ועל הניסים" מזכירים את יוחנן כהן גדול, להורות על תיקון הפגם.

עוד יש לתרץ, על פי מעשה שהיה עם המגיד ממעזיטש ז"ע שבהיותו ילד פרצה שריפה גדולה בביתו אשר כילתה את כל הבית. ברגע האחרון הצליחו בני הבית לחלץ את עצמם ולהינצל. והנה רואה רבי דב בער את אמו ממרת בבכי. פנה אליה ושאל אותה: "אמא, כלום יש להצטער כל כך על אבדן בית?".

"לא על הבית אני מקוננת" השיבה האם, "אלא על שריפת מגילת שלשלת היוחסין שלנו. היא מתחילה בתנא רבי יוחנן הסנדלר". "אין בכך כלום" אמר הילד, "אני אמציא לך שלשלת יוחסין חדשה, שתתחיל בי".

מעשה זה מלמדנו, כי אין לאדם להצטער על כי אין אביו תלמיד חכם או כל שאינו בא ממשפחת מיוחסת, אלא צריך לומר לעצמו ממני תתחיל מגילת יוחסין חדשה.

לפיכך בעת התפילה מזכירים מי היה אביו של מתתיהו, שהיה אדם רשע אשר נעשה צדוקי, ובכל זאת הצליח מתתיהו לא להסתכל על העבר המשפחתי שלו, אלא לקום ולמסור נפשו עבור בורא עולם וקיום מצוותיו.

באמירת "ועל הניסים" בימי החנוכה פותחים ואומרים: "בימי מתתיה בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו" והקשה הרה"ק רבי ברוך ממעזיטש ז"ע בספרו בוצינא דנהורא, הרי יוחנן כהן גדול בסוף ימיו נעשה צדוקי (ברכות כט.) ומדוע מזכירים אותו? וער"ש מה שתרץ שעל ידי מעשה החשמונאים זכה לתיקון נפשו.

ונראה לבאר בדרך אחרת, על פי מה שגילה לנו האריז"ל את הסיבה שגרמה ליוחנן כהן גדול לפרוש ולהיות צדוקי.

וכך כתב בספר עשר המצוות (פרשת עקב) וז"ל: ולכן האדם כשהוא אוכל צריך ליזהר בתכלית הזהירות ואל יאכל כמו הבהמות והבעלי חיים שאינם יודעין בין טוב לרע, ולכן הרבו והגדילו רבותינו ז"ל (ברכות נה.) בענין זה וכאומרם שהשולחן דומה למזבח... כיון שאפשר שיזדמנו במאכל ההוא איזה נפשות מגולגלים על עבירות שעשו, או אף גם במים ששותה אם יזדמנו שם איזה מגולגלים, או אף אם אין שם שום נפש מגולגלת, זולתי הסיגים והקליפות אשר במאכל ההוא... אם יהיה האדם הזה האוכלם צדיק ותלמיד חכם, ודאי שלא די שלא יתערבו בו בנפשו, אלא אדרבא יתקנם ויברר האוכל מתוך הפסולת ויתקן נפשות המגולגלים ההם. אבל אם האדם הוא רשע או עם הארץ, לא די שאינו מתקן אותם, אלא אדרבא אפשר שעל ידי מעשיו פוגם ומקלקל את נפשות המגולגלים שם או את המאכל ההוא, יותר ממה שהם פגומים מצד עצמם. ונוסף על זה, עוד בחינה שלישית, כי אפשר גם כן כי אדרבה הם יתגברו עליו ויחטיאוהו וידיכאוהו בדרך לא טוב עד יגרמו רעה לנפשו לא יוכל להירפא.

זהו סוד הענין של כמה בני אדם, שלפעמים פתע פתאום תבוא עליהם מאורע רע וקשה וממירין דתם ח"ו ויוצאין מכלל הדת וכההיא עובדא דיוחנן כהן גדול שנעשה צדוקי וכיוצא בזה, והכל הוא כפי בחינת נפש המגולגל ההוא שנתערב עמו, אם היה רשע גמור או לאו. וכו'. יעו"ש המשך דבריו.

נמצא כי סיבת נפילתו של יוחנן כהן גדול היתה מחמת פגם האכילה.

זה עניין הדריידל (סביבון) שחוקק בו האותיות: נ.ג.ה.ש. גימטריא משיח. ואמר הרה"ק ר' העניך מאלכסנדר ז"ע בשם הרבי ר' בונים מפשיסחא ז"ע, כתיב "ואת יהודה שלח להורות לפניו גשנה". "גשנה" גימטריא משיח, ער זאל פריער משיחין" (-הוא יקדים את המשיח) וזהו סוד הדריידל (סביבון) (ספר "חשבה לטובה").

ומכיון שחנוכה הוא אורו של משיח, בכל שנה ושנה ככל שמתקרבים יותר לימות המשיח, הארת חנוכה גדלה ומאירה ביתר שאת וביתר עוז. וההארות שנוזכה להן השנה לא זכינו להן בשנה שעברה ואת מה שזכינו בשנה שעברה, לא זכינו לפני שנתיים, כי בכל שנה אנחנו זוכים להארה גדולה יותר עד שנוזכה לקבל פני משיח.

והנה, בספר אור החמה להמקובל הגה"ק רבי אברהם אזולאי (על זוה"ק שמות יז). הביא שכתב הרמ"ק ז"ל, ותשלום זמן אחרית הימים הוא בשנת שמונה מאות ושמונה ועשרים לאלף החמישי, ומשם ועד עתה נמשך הגלות בעון הדורות שאינם שבים, ולא ימשך אלא עד ת"ת לאלף השישי לתחיית המתים, ויקדם הגאולה מה שיקדם, ומי שימצא באותה שעה בלי תשובה או לרוע מזלו שיתבטל הוויתו. עכ"ל.

נמצא, כי בעת ביאת המשיח מי שלא זכה עדיין לחזור בתשובה "יתבטל הוויתו" ואין לו עוד תיקון. לכן בימי החנוכה שבהם מאיר הארת משיח, ורצון ה' לבלתי ידח ממנו נדח, לכן מוריד הקב"ה בימים קדושים אלו רוח טהרה לעולם, כדי שעוד יהודי ינצל ויזכה לעשות תשובה ולא יאבד חלילה.

הכנת המנורה:

איתא בקונטרס הדלקת נר חנוכה לרבי יצחק סגי נהור בן הראב"ד ז"ל, ולכן הזהיר בנרות חנוכה צריך להקדים שני ימים קודם לתקן הנרות ולהזמין שמן זית להדלקה, ולהעלות מ"ה פתילות ל"ו פתילות לנרות מצוה וח' פתילות של חול לחי לילות א' בכל לילה, כשתצרך חשבון הח' פתילות עם הל"ו יעלו מ"ד כחשבון דם, והכונה שהזהיר בהם ינצל מדם, ושישוב ה' מחרון אפו ויעמוד מכסא דין לכסא רחמים. עכ"ל.

וכך כותב בספר זכר דוד (מאמר ג' פרק צ"א): יש נוהגין להניח המנורה במקומה ג' ימים קודם חנוכה, וגם אינם מסירים אותה משם כי אם ביום הג' אחרי עבור ימי חנוכה.

הבטה על נרות חנוכה - סגולה להינצל ממרה שחורה:

כתב בספר בינת ישראל: שמעתי מדודי זקני הקדוש מטשורטקוב ז"ע שסיפר בשם אדוני אבי זקני הקדוש מאפטא ז"ע, שפעם בא לפניו איש אחד שהיה חולה במחלת מרה השחורה ר"ל, וציוה לו שישתכל בנרות חנוכה בשעה שדולקים. וכשקם האיש משנתו היה לאיש אחר בריא ושמח.

והענין בזה, משום שטבע האור הגשמי הפשוט הוא להעליז דעתו של האדם, וכשהאור ההוא הוא גם כן אור רוחני, אור של מצוה, בודאי הוא פועל לשמח את לב האדם בכל הענינים. ובפרט בנר חנוכה, שהמצוה הזאת נתחדשה לנו בגלות, כוחה גדולה ביותר.

העלון הוקדש לעילוי נשמת האשה

הצדקנית

חנה חיה בת מרסל ע"ה

כתב בספה"ק דברי חיים (עה"ת עניני חנוכה עמ' כ"ה) "הנה ידוע שנו חנוכה נותנין על פתח חצירו מבחוץ, ובחשכת לילה, והוא מרמז למקום ששולטין שם וכו'... מרמז שהאור גדול כל כך, וקדושת המצוה שאפילו בין הזוהמא והחומריות המגושם מאוד ינע לבבו לפני הבורא ברוך הוא וברוך שמו, וזה רמז שאפילו מי שהוא רחוק מהשם ומגושם מאוד ובדור שפל ובין אנשים לא טובים ומקרים לא טובים אעפ"כ יכולין להחזיק בדביקות ד', כי לית אתר פנוי מיניה ויוכל למצוא בכל מקום כבוד השם... שנו חנוכה הוא לרמז לקרב רחוקים מאוד ג"כ לקדושה, ואם כן, יש בחנוכה מקום לשוב אפי' על אותן עבירות שאין להם תשובה ח"ו כגון מוציא ז"ל, כי הטעם שאין מועיל תשובה לחטא זה הוא מחמת שקלקל דעתו ומזוהם מאוד, ולכן באמת בקושי גדול מהני תשובה, ויש דברים מסוגלים לזה כמבואר בספה"ק, אך בחנוכה שאז מתפשט האור למרחוק, ואז אפי' לאיש כזה מהני ליה תשובה בנקל.

ועל דרך משל: המלך כשיושב בעיר משכנו, לא יוכלו פחות הערך ובפרט המעונשים ע"פ המלך לבוא לפני המלך להתחנן לו, כי המה מתועבים ליכנס בהיכל המלך, אולם בשעה שהמלך נוסע ע"פ המדינה ודרכו לבקר בתי הענושים היושבים במסגר כלואים, אז כולם דבקים במלך ומתחננים הושיעה המלך.

כן הנמשל בבוא עת התעוררות האור הקדוש יתירה עלינו והתעוררות הקדושה מאוד מאוד למרחוק אפילו במקום שחוץ לקדושה, אז גם אותם פחותי ערך הנדחים מהקדושה יכולים להחזיק ולבקש על נפשם מאת המלך, וגם כי ח"ו הוא בתוך חיצונים וקיא חיל שבלעו", עכ"ל.

הרי לנו סגולת ימי החנוכה אשר בכוחן להחזיר בתשובה גם את הנמוכים ביותר אשר נפלו לשאול תחתית בעוונותיהם.

וכן בספר שיח שרפי קודש (ח"ב חנוכה, אות ו) מביא, שהחידושי הר"מ ז"ע אמר טעם שהדלקת נר חנוכה למטה מעשרה, דהנה הרמב"ם ז"ל כתב בהלכות תשובה, שהתשובה היא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד'. והוא דבר חמור מאוד, וחסו חז"ל מאוד על נשמת ישראל לבל ידח ממנו נידח, לכן תקנו מצות נר חנוכה למטה מעשרה, שגם הגרועים והשפלים המושלכים ארצה יזרח בהן אור שיוכלו לשוב לפני השי"ת בתשובה שלימה. ואמר, הגם שכתב הרמב"ם ז"ל שצריך עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישיב לכסלו, מ"מ נראה דהיינו דוקא מדאורייתא, אבל מדרבנן אף שאפשר שעדיין ישיב לכסלו מ"מ מועיל התשובה כמו בשינוי לענין קנין דחזינן דמדאורייתא אינו קונה אלא שינוי דלא הדר ושינוי דהדר לא חשיב שינוי ומדרבנן אף שינוי דהדר חשיב שינוי מועיל וה"ה לענין תשובה ע"כ.

ונראה לתת טעם מדוע חנוכה הוא זמן המסוגל מאוד לתשובה, והקב"ה מוריד בימים קדושים אלו רוח של טהרה וקדושה לעולם, מכיון שבחנוכה מאיר הארת משיח, וכמו שאמר החידושי הר"מ ז"ל עה"פ "ערכתי נר למשיח" שענינה של חנוכה ומצוותיה, להביא את המשיח. ואמרו חכמי הרמז: מדליקים שמונת ימי חנוכה – ראשי תיבות משיח.

וכתב בספה"ק בני יששכר (מאמרי חדשי כסלו טבת - מאמר ד) ז"ל: פ"ך נ"ר בגימטריא קר"ן, מזה ידעו כי הנס הזה הוא חינוך לגאולה האחרונה לרומם קרן בית דוד... שם אצמיח קר"ן לדוד ערכתי נ"ר למשיח, לכן אנו אומרים בתפלת ראש השנה (ב' ימים לאה ורחל כנודע [פע"ח שער ר"ה פ"א]) "ובכן תן שמחה לארצך וצמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך". על כן קראו לימים האלה חנוכה חנו"ך ה', היינו חינוך לגאולה האחרונה במהרה בימינו שתהיה בסוד ב' הה"ן וכו'. עכ"ל.